

УДК 61:06.06:001.895(477.87)“2013/2014”
DOI <http://dx.doi.org/10.11603/me.v0i3.4969>

НАУКОВА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО (2013–2014 рр.)

В. П. Марценюк¹, О. О. Шевчук¹, Л. І. Закрутько², **Л. В. Соколова**³

¹ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського
МОЗ України”,

²Український центр наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи
МОЗ України,

³Державна установа “Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти
Міністерства охорони здоров’я України”

SCIENTIFIC AND INNOVATIVE ACTIVITY OF TERNOPIL STATE MEDICAL UNIVERSITY BY I. YA. HORBACHEVSKY (2013–2014)

V. P. Martseniuk¹, O. O. Shevchuk¹, L. I. Zakrutko², **L. V. Sokolova**³

¹SHEI “Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky of MPH of Ukraine”,

²Ukrainian Centre of Scientific Medical Information and Patent-License Work of MPH of Ukraine,

³State Establishment “Central Methodical Cabinet on Higher Medical Education of MPH
of Ukraine”

У роботі представлено основні результати наукової діяльності ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського у період 2013–2014 рр. Продемонстровано, що саме завдяки інноваційному підходу наукова діяльність в ТДМУ посіла 1–2 місця у рейтингу МОЗ для ВМ(Ф)НЗ України.

The article adduces the main results of scientific activity of TSMU by I. Ya. Horbachevsky in the period of 2013–2014. It was demonstrated that due innovative approach scientific activity in TSMU had 1–2 places in the rating of MPH for HM(Ph)MI of Ukraine.

Вступ. Тернопільський державний медичний університет – потужний науковий заклад, у якому реалізована підготовка наукових кадрів шляхом навчання в магістратурі, клінічній ординатурі, аспірантурі та докторантурі. Наукова робота у ньому виконується згідно з основними регламентуючими документами [1–9]. Відповідно до Статуту та згідно з затвердженим штатним розписом у ТДМУ функціонують такі підрозділи, що забезпечують науково-дослідну роботу: науковий відділ із сектором аспірантури, клінічної ординатури та магістратури; патентно-інформаційний відділ; відділ системних статистичних досліджень; віварій; 6 науково-дослідних лабораторій; метрологічна служба (з 2008 року – Головна метрологічна служба при МОЗ України, наказ № 435 від 7 серпня 2008 р., діяльність продовжено до 2018 р. – свідоцтво про

атестацію Головної метрологічної служби МОЗ України № 063/13 від 16.12.2013 р.).

Основна частина. За результатами галузевого моніторингу діяльності вищих навчальних закладів IV рівня акредитації, закладів післядипломної освіти Міністерства охорони здоров’я України (2013 рік) за основними показниками діяльності ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України” посів перше місце серед усіх вищих медичних навчальних закладів. Першу сходинку зайняли й показники наукової роботи університету.

Станом на 1 січня 2015 року в університеті працюють 556 науково-педагогічних працівників, серед яких 85 докторів наук та 423 кандидати наук. Кількість працівників з науковими ступенями складає 91,4 %, кожен 6 викладач – доктор наук.

© В. П. Марценюк, О. О. Шевчук, Л. І. Закрутько, **Л. В. Соколова**

У 2014 році ДАК МОЗ України було затверджено 8 докторських та 52 кандидатських дисертацій. Докторами наук стали доценти О. Р. Боярчук, Н. М. Волкова, І. Я. Криницька, С. Р. Підручна, В. М. Мерецький, П. Р. Сельський, Р. М. Борис, Л. В. Шкробот. Кандидатами наук стали: О. Б. Амброзюк, Ж. О. Антюк, О. А. Багрій-Заяць, О. О. Бандрівська, І. І. Бердей, А. С. Вольська, Г. О. Гаврилюк-Скиба, О. Я. Галицька-Хархаліс, Т. І. Гаргула, М. С. Гарник, М. В. Гембаровський, Н. І. Герасимюк, Т. Ю. Горпініч, А. Є. Демкович, Т. І. Дзецюх, Л. І. Добровольська, І. Д. Драч, І. В. Завалько, Т. А. Заєць, І. Я. Заліпська, Н. О. Зарівна, А. Л. Каграманян, Т. Б. Кадобний, А. І. Когутич, С. С. Козачок, Г. Б. Колодницька, М. О. Левків, І. І. Лойко, М. І. Луканюк, В. М. Лучинський, М. С. Мисула, Ю. І. Мисула, Л. М. Мігенько, А. В. Мізь, Х. Ю. Недошитко, О. І. Новіцька, К. Б. Олексій, І. В. Пилипко, Х. В. Погорецька, С. М. Придруга, І. М. Сарапук, О. І. Слободян, О. А. Сметюх, Ю. В. Сорока, І. О. Суховолець, Г. В. Федірко, В. Я. Хорош, М. В. Чорнений, А. Л. Штробля, В. В. Щерба, В. В. Ярема, О. М. Ярема.

На сьогодні в університеті виконується 21 докторська та 144 кандидатських дисертацій.

З метою виконання замовлення на проведення наукових досліджень і науково-технічних розробок за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки та пріоритетними тематичними напрямками наукових досліджень і науково-технічних розробок на базі ТДМУ на сьогодні виконується 27 науково-дослідних робіт (НДР). Конкурсна комісія МОЗ України з оцінки проектів наукових досліджень і розробок ухвалила рішення про продовження фінансування у 2015 році трьох НДР, які фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету:

– “Вивчення патогенетичних особливостей розвитку поліорганної недостатності в умовах експериментальної краніоскелетної травми та пошук засобів системної корекції методом клітинної терапії”. Керівник теми – доктор мед. наук, проф. А. А. Гудима;

– “Структурно-метаболічні зміни кори головного мозку, нирок і печінки, зумовлені хронічною неопластичною інтоксикацією і компонентами цитостатичної терапії, та їх сорбційна корекція”. Керівник теми – старш. наук. співроб. Н. Є. Лісничук;

– “Розробка методів підвищення безпеки та ефективності оперативного лікування основних хірургічних захворювань органів черевної порожнини в

умовах поліморбідності”. Керівник теми – доктор мед. наук, проф. І. Я. Дзюбановський.

Ініціативно-пошукова тематика науково-дослідних робіт кафедр університету зосереджена на актуальних проблемах сучасної клінічної медицини: вивчення поширеності та характеристика вірусних гепатитів С і В у регіоні; проблеми коморбідної та поліморбідної патології у клініці внутрішніх хвороб; оптимізація діагностики і профілактики захворювань репродуктивної системи жінок; метаболічних порушень у дітей з соматичною патологією; захворювань щитоподібної залози; центральної та периферичної нервової систем; можливості використання пелюдотерапії та пунктурної фізіотерапії. Вивчаються психофізіологічні аспекти пристосувальних реакцій; продуктивні, дефіцитарні та когнітивні порушення при психічних захворюваннях.

У сфері експериментальної медицини ведуться пошуки новітніх методів і способів корекції та попередження розвитку патологічних процесів за умов дії надзвичайних факторів на організм, профілактики та лікування ускладнень такого поширеного сьогодні захворювання, як цукровий діабет, процесів ремоделювання кровоносних русел внутрішніх органів та тканин, вивчаються біохімічні механізми токсичності наночастинок різної природи.

Велика увага приділяється розробці організаційних основ реформування системи охорони здоров'я. Проводяться системні дослідження значення телекомунікаційно-інформаційних технологій у реалізації задач медичної науки та освіти.

Деякі вагомі результати НДР. Розроблені складові моделі реформування первинної медичної допомоги, які полягають у юридичному та фінансово-економічному розмежуванні первинної допомоги та медичної допомоги інших рівнів, системному переході до організації первинної допомоги за принципом сімейної медицини, територіальному наближенні первинної допомоги до місць проживання, як у сільській місцевості, так і у містах. Форма надання послуг лікарем загальної практики – сімейним лікарем, приватним підприємцем, який перебуває у цивільно-правових відносинах із центром первинної медико-санітарної допомоги, може бути рекомендована як одна з альтернативних організаційних моделей кадрового забезпечення первинного рівня медичної допомоги. Досліджується токсична дія карбонових одно- і багатостінкових нанотрубок і фулеренів на біологічні системи. Доведено, що вона

опосередковується посиленою продукцією вільних кисневих радикалів і активацією процесів ліпідної пероксидації. Карбонові наночастинки здатні впливати на мембрани клітин крові, що проявляється їх здатністю знижувати стійкість еритроцитів до кислотного гемолізу. Найменший токсичний вплив на мембрани еритроцитів притаманний фулеренам. Для дистанційної диференційної діагностики пігментних пухлин шкіри (меланоми, диспластичних невусів, пігментної базаліоми) розроблено методу спектрофотометричного аналізу цифрового зображення пухлин.

Базою для виконання НДР та дисертаційних робіт в університеті є атестовані вимірювальні лабораторії: міжкафедральна науково-клінічна лабораторія; лабораторія полімеразно-ланцюгової реакції; центральна науково-дослідна лабораторія; лабораторія мікробіологічних і паразитологічних досліджень; лабораторія досліджень інфекційних хвороб; лабораторія психофізіологічних досліджень. Вони забезпечують одержання достовірних результатів наукових досліджень, які підтримуються метрологічною службою ТДМУ.

Основним завданням метрологічної служби університету є забезпечення єдності вимірювань в уні-

верситеті, здійснення метрологічного контролю і нагляду за діяльністю усіх підрозділів університету з метою якісного проведення НДР та одержання достовірних результатів наукових досліджень, обліку матеріальних ресурсів. Всі засоби вимірювальної техніки, які використовуються в цих лабораторіях, проходять метрологічний контроль і повірені. На базі ТДМУ функціонує Головна організація метрологічної служби МОЗ України.

Основними засобами наукової комунікації є наукові статті; інформаційні листи; методичні рекомендації; конференції, з'їзди, науково-практичні симпозиуми, конгреси; перелік наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу практичної медицини.

Конференції, конгреси, з'їзди, круглі столи, семінари є формами організації наукової діяльності, за якої дослідники оприлюднюють та обговорюють результати наукових робіт. У 2013 році на базі ТДМУ було проведено 21 науково-практичну конференцію (табл. 1) за участі вітчизняних фахівців та спеціалістів країн близького і далекого зарубіжжя: Росії, Узбекистану, Казахстану, Грузії та Польщі. У 2014 році було проведено 18 таких заходів.

Таблиця 1. Перелік та тематика науково-практичних конференцій, які проводились на базі ТДМУ у 2013–2014 роках

№ за/п	Назва заходу, тема	Дата проведення
1	2	3
2013 рік		
1	Науково-практична конференція “Остеоартроз: сучасні аспекти лікування”	25–26 березня 2013 р.
2	* Всеукраїнська науково-практична конференція “Актуальні питання сучасного акушерства та гінекології”	04–05 квітня 2013 р.
3	* Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю “Медико-соціальні проблеми дитячого віку”	11–12 квітня 2013 р.
4	* Всеукраїнська Х ювілейна навчально-наукова конференція з міжнародною участю “Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі”	18–19 квітня 2013 р.
5	XVII Міжнародний медичний конгрес студентів і молодих вчених	22–24 квітня 2013 р.
6	*** Всеукраїнська науково-практична конференція “Довкілля і здоров'я”	25–26 квітня 2013 р.
7	** Всеукраїнська науково-практична конференція “Хірургічний сепсис”	14–15 травня 2013 р.
8	** Всеукраїнська науково-практична конференція “Актуальні питання діагностики, лікування, диспансеризації та реабілітації в практиці сімейного лікаря”	16–17 травня 2013 р.
9	** Всеукраїнська науково-практична конференція “Актуальні питання підготовки кадрів з екстреної медичної допомоги і медицини катастроф у навчальних закладах I–IV рівнів акредитації”	06 червня 2013 р.

1	2	3
10	Міжрегіональний науково-методологічний семінар “Філософія, методологія, психолого-педагогічні аспекти формування культури здоров’язбереження”	14 червня 2013 р.
11	** Підсумкова науково-практична конференція “Здобутки клінічної та експериментальної медицини”	18 червня 2013 р.
12	** Всеукраїнська науково-практична конференція “Внутрішня патологія в акушерстві та гінекології”	12–13 вересня 2013 р.
13	** Всеукраїнська науково-практична конференція “Інноваційні технології в стоматології”	20 вересня 2013 р.
14	Ввідний курс надання екстреної медичної допомоги за програмами ACLS, PALS, ATLS, за участю інструкторів асоціації лікарів з медичних невідкладних станів США	26–27 вересня 2013 р.
15	** Всеукраїнська V науково-практична конференція з міжнародною участю “Науково-технічний прогрес і оптимізація технологічних процесів створення лікарських препаратів”	27–28 вересня 2013 р.
16	** III науковий симпозиум (з міжнародною участю) “Імунопатологія при захворюваннях органів дихання і травлення”	03–04 жовтня 2013 р.
17	Регіональний науково-практичний семінар “Безперервний професійний розвиток сімейного лікаря та педіатра”	05–06 жовтня 2013 р.
18	** Всеукраїнська науково-практична конференція “Актуальні питання безпечного застосування ліків”	17–18 жовтня 2013 р.
19	Всеукраїнська науково-практична конференція “Морфологічні аспекти ангіології”	24–25 жовтня 2013 р.
20	Науково-практична конференція з міжнародною участю “Актуальні проблеми сімейної медицини в Україні”, присвячена 25-річчю утворення сімейної медицини в Україні та 15-річчю Української асоціації сімейної медицини (онлайн-конференція). Сателітна панель “Міжнародний досвід впровадження та функціонування первинної медичної допомоги на засадах сімейної медицини”	24–25 жовтня 2013 р.
21	** Всеукраїнська VI науково-практична конференція “Актуальні питання патології за умов дії надзвичайних факторів на організм”	31 жовтня – 01 листопада 2013 р.
2014 рік		
1	** Всеукраїнська науково-практична конференція “Поліморбідні стани у практиці сімейного лікаря”	27 лютого 2014 р.
2	Регіональна науково-практична конференція “Здобутки і перспективи внутрішньої медицини: кардіоваскулярний ризик при коморбідній патології”	20–21 березня 2014 р.
3	** Міжнародна науково-практична конференція “Медико-соціальні проблеми дитячого віку”	27–28 березня 2014 р.
4	*,** Всеукраїнська науково-практична конференція “Актуальні питання сучасного акушерства”	03–04 квітня 2014 р.
5	Науково-практична конференція “Довкілля і здоров’я”	24–25 квітня 2014 р.
6	** XVIII Міжнародний медичний конгрес студентів і молодих вчених (“Сучасні погляди на актуальні питання теоретичної, експериментальної та практичної медицини”)	28–30 квітня 2014 р.
7	*,** Міжнародна навчально-наукова конференція “Досягнення та перспективи впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України”	15–16 травня 2014 р.
8	** Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю “Актуальні питання діагностики, лікування, раціональної фармакотерапії, диспансеризації та реабілітації в практиці сімейного лікаря”	15–16 травня 2014 р.
9	Підсумкова LVII науково-практична конференція “Здобутки клінічної та експериментальної медицини”	21 травня 2014 р.

1	2	3
10	Науково-практична конференція “Українська професійна мова: історія і сучасність”	26–27 червня 2014 р.
11	Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю “Післядипломна освіта та лікарське самоврядування за європейськими стандартами” (за допомогою дистанційного відеоконференц-зв’язку)	11–12 вересня 2014 р.
12	VI науково-практична конференція “Інноваційні технології в стоматології”	26 вересня 2014 р.
13	** Всеукраїнська науково-практична конференція “Актуальні питання експериментальної і клінічної біохімії та фармакології”	09–10 жовтня 2014 р.
14	Міжобласна науково-практична конференція “Сучасні аспекти діагностики, лікування і реабілітації захворювань внутрішніх органів”	23–24 жовтня 2014 р.
15	** Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю “Медико-психологічна та соціальна допомога в умовах надзвичайних ситуацій”	23–24 жовтня 2014 р.
16	Науково-практична конференція “Актуальні питання патології за умов дії надзвичайних факторів на організм”	30–31 жовтня 2014 р.
17	Науково-методична конференція “Освіта та медицина в добу глобалізації: вітчизняний та зарубіжний контекст”	06–07 листопада 2014 р.
18	Переривчасті курси лікарів-хірургів, анестезіологів та ендокринологів на тему: “Актуальні питання хірургії у хворих на цукровий діабет”	13 листопада 2014 р.

Примітки:

1. * – захід внесено до реєстру МОЗ України.
2. ** – захід внесено до реєстру МОН України.

Організаторами та співорганізаторами зазначених наукових форумів виступали вищі медичні навчальні заклади та заклади післядипломної освіти (ВМНЗ) МОЗ України, науково-дослідні установи (НДУ) МОЗ та НАМН України, профільні асоціації, наукові товариства України та інші організації.

На базі нашого університету налагоджено відеоконференц-зв’язок, який базується на основі хмаркових технологій та не потребує власних серверів. Якісне технологічне забезпечення дозволяє проводити відеоконференції та наради, як і в межах університету (проведення міжкафедральних оперативних нарад та зустрічей; для синхронного читання лекцій дистанційної форми навчання; для оперативного зв’язку між корпусами і кафедрами університету), так і всеукраїнські заходи. ТДМУ здатний забезпечити онлайн-трансляцію багатьох сателітних панелей та зв’язок з університетами України. Система Microsoft Lync забезпечує підтримку презентацій та залучення необмеженої кількості клієнтів (мінімум 25 паралельних відеоконференцій (лекцій) по 250 учасників кожна. З метою проведення онлайн-вих відеоконференцій засобами відеоконференц-зв’язку обладнано актовий зал на 480 місць.

У Тернопільському державному медичному університеті власним видавництвом “Укрмедкни-

га” видається 14 журналів, 11 з яких включені до переліку наукових фахових видань, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук: “Шпитальна хірургія”, “Вісник наукових досліджень”, “Інфекційні хвороби”, “Медична та клінічна хімія”, “Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров’я України”, “Медична освіта”, “Фармацевтичний часопис”, “Здобутки клінічної і експериментальної медицини”, “Медична інформатика та інженерія”, “Актуальні питання педіатрії, акушерства та гінекології”, “Клінічна стоматологія”. Також видаються журнали “Медсестринство”, “Студентський науковий вісник” та англomовне видання “International Journal of Medicine and Medical Research”. На сьогодні журнали ТДМУ індексуються у базах Google Scholar та CrossRef, “Медична інформатика та інженерія” також і в Index Copernicus. Проводиться робота по включенню усіх журналів у міжнародні наукометричні бази, статті, які друкуються у виданнях, отримуватимуть DOI. Створено спеціальну інтернет-платформу для друкованих видань ТДМУ – Open Journal System.

На базі нашого університету працюють спеціалізовані ради з правом проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата та доктора медичних наук із восьми спеціальностей:

– спеціалізована вчена рада Д 58.601.01 проводить захист зі спеціальностей 14.01.03 – хірургія (медичні науки), 14.03.01 – нормальна анатомія (медичні та біологічні науки), 14.03.04 – патологічна фізіологія (медичні науки);

– спеціалізована вчена рада Д 58.601.02 – 14.01.01 – акушерство та гінекологія, 14.01.02 – внутрішні хвороби, 14.01.10 – педіатрія, 14.01.13 – інфекційні хвороби.

Науково-дослідна та інноваційна робота є важливим напрямом підготовки майбутніх вчених та фахівців високої кваліфікації у Тернопільському державному медичному університеті імені

І. Я. Горбачевського та нерозривною складовою єдиного процесу: навчально-виховного і науково-інноваційного. Важливим напрямом реалізації інноваційної політики України є впровадження в роботу закладів охорони здоров'я результатів наукових розробок. Упродовж останніх двох років працівниками ТДМУ видано 9 методичних рекомендацій: 2013 р. – 4 з грифом Українського центру наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи МОЗ України та 2 з грифом МОН України, 2014 – 3 (табл. 2).

Упродовж 2013–2014 років видано 28 інформаційних листів: 2013 рік – 17, 2014 – 11 (табл. 3 та 4).

Таблиця 2. Тематика методичних рекомендацій у 2013–2014 рр. для впровадження в практику охорони здоров'я України інноваційних технологій

№ за/п	Назва методичних рекомендацій
2013 рік	
1	Методологія дослідження якості життя у хворих на ювенільний ревматоїдний артрит дітей
2	Фармакогностичне та фармакологічне дослідження розхідника звичайного
3	Організація діяльності структурного підрозділу ВМ(Ф)НЗ IV рівня акредитації з питань інформатизації
4	Морфолого-анатомічний та фітохімічний аналіз трави та кореневищ з коренями перстачу гусячого (<i>Potentilla anserine</i> L.)
5	Методика оцінки присутності ксеногормонів у водному середовищі за біомаркерами молюсків та жаб (з грифом МОН)
6	Методика оцінки біобезпеки забруднення прісноводної екосистеми металовмісними наноматеріалами (з грифом МОН)
2014 рік	
1	Ураження нервової системи при хронічній алкогольній інтоксикації: клініко-діагностичні особливості
2	Гематологічні показники та їх значення в практиці лікаря-стоматолога
3	Застосування морфометричних методів дослідження в діагностиці дерматозів із автоімунним компонентом у стоматології

Таблиця 3. Тематика інформаційних листів у 2013 році для впровадження в практику охорони здоров'я України інноваційних технологій

№ за/п	Назва	№
1	2	3
1	Спосіб визначення груп ризику щодо формування atopічної патології у дітей	№ 94-2013
2	Спосіб лікування дітей, хворих на atopічний дерматит	№ 37-2013
3	Спосіб визначення груп ризику щодо формування хронічної ревматичної хвороби серця у дітей	№ 36-2013
4	Спосіб оцінки активності запального процесу у дітей з гострою ревматичною лихоманкою та хронічною ревматичною хворобою серця	№ 95-2013
5	Спосіб реабілітації дітей, хворих на хронічну ревматичну хворобу серця	№ 93-2013
6	Корекція мікробіоценозу товстої кишки у хворих на ревматоїдний артрит	№ 4-2013
7	Спосіб профілактики та лікування карієсу у дітей, які проживають на територіях, забруднених ксенобіотиками	№ 112-2013
8	Спосіб лікування та профілактики карієсу зубів у дітей, які проживають на екологічно несприятливих територіях	№ 113-2013

Продовження табл. 3

1	2	3
9	Спосіб профілактики та лікування захворювань тканин пародонта в дітей, які проживають на територіях, забруднених ксенобіотиками	№ 114-2013
10	Технологія виготовлення очного гелю з діючою речовиною таурином в умовах аптек	№ 5-2013
11	Метод профілактики і лікування алергічних захворювань	№ 211-2013
12	Якісне та кількісне визначення біологічно активних речовин екстракту абрикоса, що виявляє антиоксидантну активність	№ 145-2013
13	Діагностика та лікування екзокринної недостатності підшлункової залози у дітей	№ 197-2013
14	Застосування емульсії симетикону в лікуванні кишкових кольок у дітей раннього віку	№ 198-2013
15	Спосіб лікування хворих на гострі респіраторні вірусні інфекції	№ 35-2013
16	Інноваційні перспективи використання густого екстракту фіалки триколірної в протизапальній терапії	№ 320-2013
17	Стоматологічна пов'язка для лікування та профілактики пародонтиту	№ 157-2013

Таблиця 4. Тематика інформаційних листів у 2014 р. для впровадження в практику охорони здоров'я України інноваційних технологій

№ за/п	Назва	№
1	Застосування антисептика ефізолу та фітозбору у комбінованому лікуванні захворювань пародонта у дітей з аліментарно-конституційним ожирінням	№ 27-2014
2	Сорбційна корекція цитокінопосередкованих імунореактивних змін в умовах онкогенної ендотоксемії	№ 112-2014
3	Апоптозопосередковані зміни імунної реактивності в умовах аденокарциноматозу товстої кишки, індукованого 1,2-деметилгідразином	№ 113-2014
4	Корекція ендотеліальної дисфункції у хворих на інфаркт міокарда із супутньою артеріальною гіпертензією і цукровим діабетом	№ 129-2014
5	Попередження гепатотоксичної дії анальгетиків за допомогою антиоксидантів	№ 201-2014
6	Електронномікроскопічні зміни компонентів нефрона за умов індукованого онкогенезу	№ 263-2014
7	Структурні зміни печінки за умов хронічної неопластичної токсемії	№ 264-2014
8	Застосування витягання суглобів та хребта у відновному лікуванні жінок у період передменопаузи з остеоартрозом колінних суглобів із супутнім поперековим остеохондрозом на санаторно-курортному етапі реабілітації	№ 308-2014
9	Акупунктурне введення хондропротектора Алфлутоп у комплексному лікуванні хворих на остеоартроз з реактивним синовітом	№ 309-2014
10	Макро-і мікроскопічні ознаки трави стокроток багаторічних (<i>Bellis Perennis</i> L.)	№ 137-2014
11	Клінічна ефективність застосування оральної індукції толерантності у дітей з atopічним дерматитом	№ 323-2014

Нововведення подані на включення до Реєстру галузевих нововведень / Переліку наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сфері охорони здоров'я у 2013 році – 5, у 2014 році – 11 (табл. 5).

Основним напрямком патентування та винахідництва у ТДМУ є моделювання різноманітних захворювань та методи їх лікування. Необхідно відмітити успіхи науковців Тернопільського державного медичного університету на ниві розробок методів лікування хворих з опіковою патологією, що на сьогодні залишається одним з найсклад-

ніших завдань сучасної медицини. Розробками лауреата Державної премії в галузі науки і техніки проф. В. В. Бігуняка сьогодні активно користуються у всіх комбустіологічних відділеннях України та близького зарубіжжя. Це ксенодермотрансплантати (ксеношіра), яку пересаджують при глибоких опіках. Розроблено методику забору, кріоконсервування, ліофілізації та зберігання шкіри свині. Створено нові продукти із кріоліофілізованої ксеношкіри.

Розроблено та налагоджено виробництво дерматомів нового покоління "Електродерматом ДК-717"

Таблиця 5. Тематика заявок на включення наукового повідомлення до Переліку наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сфері охорони здоров'я на 2014 рік

№ за/п	Назва	Кафедра
1	Спосіб оцінки повноти клінічного одужання хворого на верхньощелепний синусит	Кафедра оториноларингології з офтальмологією
2	Спосіб діагностики ступеня атеросклеротичного пошкодження судин у хворих на додіалізованому етапі хронічної хвороби нирок	Кафедра внутрішньої медицини № 1, кафедра невідкладної та екстреної медичної допомоги
3	Спосіб контролю якості води	Кафедра загальної гігієни та екології
4	Модель політравми	Кафедра фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання
5	Спосіб визначення групи ризику щодо формування atopічної патології у дітей	Кафедра педіатрії Навчально-наукового інституту післядипломної освіти (ННІПО)
6	Спосіб лікування хворих на гострі респіраторні вірусні інфекції	Кафедра інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами
7	Спосіб лікування хворих на первинний остеоартроз з переважним ураженням колінних суглобів та явищами реактивного синовіту	Кафедра медичної реабілітації
8	Спосіб лікування дітей, хворих на atopічний дерматит	Кафедра педіатрії ННІПО
9	Спосіб визначення груп ризику щодо формування хронічної ревматичної хвороби серця у дітей	Кафедра педіатрії ННІПО
10	Застосування витягання суглобів та хребта у відновному лікуванні жінок у періоді передменопаузи з остеоартрозом колінних суглобів із супутнім поперековим остеохондрозом на санаторно-курортному етапі реабілітації	Кафедра медичної реабілітації
11	Спосіб лікування дітей, хворих на хронічну ревматичну хворобу серця	Кафедра педіатрії ННІПО

із змінними голівками для одноразового використання (доцент А. О. Ковальчук). Дерматом з високоточною ріжучою голівкою одноразового використання – новітній пристрій, який не має аналогів у світі. Технологія одноразовості дозволяє підвищити рівень епідеміологічної безпеки під час роботи в хірургічному стаціонарі, знижує до мінімуму ризик внутрішньолікарняного зараження пацієнтів небезпечними інфекціями, зокрема ВІЛ-інфекцією, вірусами гепатиту В і С, а також значно скорочує час підготовки до операції. Однією з переваг дерматому є можливість повторного використання його в ургентних випадках, що забезпечується швидкою заміною одноразової стерильної ріжучої голівки і використанням спеціального стерильного рукава для захисту системи приводу. Ці розробки і дерматом і ксенодермотрансплантати передано на передову для допомоги пораненим бійцям АТО.

Наукова школа фармацевтів під керівництвом проф. Т. А. Грошового та проф. С. М. Марчишин активно працює у сфері винахідництва щодо пошуку та одержання нових активних фармакологічно ак-

тивних субстанцій та лікарських форм з рослинної сировини.

Протягом 2013 року було отримано 46 охоронних документів: 91,3 % (42) – на корисні моделі, 8,7 % (4) – на винаходи. У 2014 році було подано 51 заявку на патенти та отримано 38 охоронних документів та 4 позитивних рішення.

Усі патенти, власником яких є ТДМУ, взяті на бухгалтерський облік, підтримується їх чинність.

Необхідно відмітити значну роботу, проведеною для захисту прав на інтелектуальну власність співробітників університету. У 2013 році було отримано 96, а у 2014 році – 141 авторське свідоцтво на матеріали до практичних та лекційних занять та комп'ютерні програми.

Протягом останніх років наших науковців було відзначено цілою серією нагород. За серію винаходів “Електричний дерматом ДК-717” ТДМУ відзначено на Міжнародному науково-технологічному форумі “Наука, інновації, технології – 2013” (15–17 жовтня 2013 року, “КиївЕкспоПлаза”). Доктор біологічних наук Г. І. Фальфушинська, завідувач

кафедри загальної хімії, стала лауреатом премії Президента України для молодих вчених за цикл праць “Оцінка та прогноз біоризиків водного середовища в Україні та Білорусії на основі мультимаркерного аналізу стану водних тварин”. Ректор **Л. Я. Ковальчук** – лауреат премії президії НАНУ з клінічної медицини за підручник нового типу “Хірургія”. Президія Національної академії медичних наук України присудила академічну премію з профілактичної медицини за серію наукових праць чотирьом працівникам кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією ТДМУ імені І. Я. Горбачевського: чл.-кор. НАМН України проф. М. А. Андрейчину, проф. В. С. Копчі, проф. Н. А. Васильєвій та доц. О. Л. Івахову.

У Тернопільському державному медичному університеті проводиться значна робота з оприлюднення результатів наукових розробок та видавничої діяльності. Протягом 2013 року співробітниками ТДМУ випущено 8 підручників з грифом МОЗ України, 1 підручник з грифом МОН англійською мовою та 3 підручники з грифом ЦМК МОЗ України. Протягом 2014 року було видано 11 підручників та посібників з грифом МОЗ України, 7 – з грифом МОН України та 11 – з грифом ЦМК МОЗ України за участю осіб професорсько-викладацького складу, в тому числі загальнонаціональні підручники “Неврологія”, “Инфекционные болезни: учебник”, та такі, як “Сімейна медицина”, “Основи внутрішньої медицини”, “Основи анестезіології та інтенсивної терапії” тощо. У 2014 році видано монографії “Медична статистика” (О. М. Голяченко та співавтори), “Інноваційні технології в хірургії виразкових гастродуоденальних кровотеч” (І. Я. Дзюбановський та співавтори), “Методика розвитку фахової іншомовної компетентності студентів економічного профілю” (Н. О. Федчишин), “Лапароскопічна хірургія жовчнокам’яної хвороби у хворих на хронічні гепатити і цироз печінки” (О. Л. Ковальчук), “Політравма у дітей” (В. Є. Бліхар та співавт.) тощо.

Активно продовжується міжнародна співпраця з університетами учасниками Громадської організації “Науково-освітнє інноваційно-технологічне об’єднання”, яку було створено за ініціативи ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України”. На сьогодні до його складу входить 30 партнерів університету. Основною метою діяльності даної організації є формування сучасної ефективної корпоративної системи підготовки кваліфікованих професійних

фахівців і наукових кадрів нового рівня у сферах охорони здоров’я, фізичного виховання і спорту (зокрема здоров’я людини, фізичної реабілітації, фітнесу та рекреації), реалізація інноваційних проектів на основі інтеграції наукового, освітнього, лікувально-профілактичного, інноваційного та технологічного потенціалу організацій-партнерів. Створено офіційний сайт Громадської організації “Науково-освітнє інноваційно-технологічне об’єднання” www.consortium-univ.te.ua, на якому представлена вся інформація про діяльність даного об’єднання. Інформація постійно оновлюється, відкрита рубрика “дискусії”, в якій університети-партнери можуть вносити свої пропозиції та питання для розвитку нових напрямків міжнародної співпраці.

3 липня 2013 року ТДМУ є учасником міжнародного проекту ERASMUS MUNDUS MEDEA (ERASMUS+). На сьогодні реалізовується ще один проект – “Польський Еразмус + для України медичної”. Їх діяльність спрямована на організацію академічних обмінів між вищими навчальними закладами Західної та Східної Європи, що сприятиме покращенню мобільності студентів та викладачів, впровадженню інновацій у педагогічний процес та кооперації у проведенні наукових досліджень.

Висновки. Завдяки інноваційним підходам до наукової діяльності ТДМУ посів 1-ше та 2-ге місце в напрямку “Наукова діяльність” у рейтингу МОЗ для ВМ(Ф)НЗ України.

Подальші перспективи наукових пошуків в університеті пов’язані з рядом наукових напрямків:

- Теоретичне обґрунтування та розробка технології корекції поліорганної недостатності з використанням стовбурових клітин.
- Молекулярно-генетичні механізми розвитку мультифакторіальних, хромосомних і генних захворювань та фармакотерапія спадково зумовленої патології.
- Розробка і впровадження нанотехнологій і наноматеріалів в медицину.
- Імуногістохімічні прояви структурної реорганізації внутрішніх органів при різних патологіях.
- Фармакоекономічне обґрунтування створення, отримання, розробки субстанцій лікарських речовин і лікарських засобів на основі продуктів хімічного синтезу й біологічно активних речовин рослинного походження.
- Обґрунтування впровадження телемедичних технологій з метою покращення ефективності надання медичної допомоги.

Список літератури

1. Державна цільова програма “Наука в університетах” на 2008–2012 рр. (схвалена Кабінетом Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1155).
2. Державна цільова науково-технічна та соціальна програма “Наука в університетах” на 2008–2017 роки (схвалена Кабінетом Міністрів України від 5 березня 2014 р. № 71).
3. Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.
4. Про удосконалення впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров’я : наказ від 13.11.2013 р. № 969/97.
5. Закон “Про наукову і науково-технічну діяльність” від 13.12.1991 р. № 1977-ХІІ (Документ 1977-12, чинний, поточна редакція – редакція від 06.09.2014 р., підстава 1556-18).
6. Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації (від 01.06.2006 р. № 422).
7. Закон України “Про вищу освіту” від 01.07.2014 р. № 1556-VII (Документ 1556-18).
8. Закон “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій” від 14.09.2006 р. № 143-V (Документ 143-16, чинний, поточна редакція – редакція від 05.12.2012 р., підстава 5460-17).
9. Про удосконалення впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров’я : наказ Міністерства охорони здоров’я та НАН України від 13.11.2013 р. № 969/97.

Отримано 14.04.15